

9. Курносів Ю.О. Інакомислення в Україні: 60-ті - перша половина 80-х рр. XX ст. К., 1990. 222 с.
10. Русначенко А.М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х - початок 1990-х років. К., 1998. 720 с.

УДК 94 (477)

Тетяна ПЕТРУШКО,

магістрантка I курсу спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03 Історія, Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Кузовова Н.М., к.іст.н., доцент

ЕФЕКТИВНА І ВИВАЖЕНА РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Анотація. Розкрито актуальність, поняття та ключові аспекти регіоналізації з урахуванням етногеографічних зв'язків, етнодемографічних проблем та політико-етногеографічної проблематики даного процесу в Україні. Наголошено на важливості оцінки і збереження культурного обличчя, географічних та соціальних параметрів етнонаціональної спільноти в процесі регіоналізації. Зосереджено увагу на важливості врахування ризиків, пов'язаних із визнанням і забезпеченням певної культурної автономії для регіонів.

Ключові слова: регіоналізація, етногеографічні проблеми, соціотериторіальні утворення, етнонаціональне розмаїття, культурна консолідація.

На сучасному етапі розвитку суспільства, в умовах глобалізації соціально-культурних та комунікаційних процесів, науковці, звертаючи особливу увагу на регіональні особливості життя та територіальної організації суспільства, відзначають зростання нерівномірності соціально-економічного, культурного та політичного розвитку окремих регіонів України [1].

Сьогодні етногеографічні зв'язки в Україні є сферою, яка забезпечує основні умови цілісності як країни в цілому, так і окремих регіональних осередків, в основному через те, що основою державної території є ареал розселення української етнічної нації, розглядаючи які потрібно, разом з тим, враховувати небезпеку деструктивного історичного і географічного втручання.

Така ситуація підтверджує необхідність детального вивчення етногеографічних процесів та активних заходів держави та інших суб'єктів етнополітичних відносин у напрямі гармонізації цих відносин шляхом посилення впливу позитивних факторів і усунення впливу негативних.

Виникнення етногеографічних проблем в Україні зумовлювалося насамперед змінами в ареалі розселення української нації. Проте через складні геополітичні умови територія України тривалий час була епіцентром міграції різних етнонаціональних груп, що призвело до ускладнення етногеографічної ситуації в окремих регіонах. Сьогодні етногеографічні зв'язки в Україні є аспектом, який забезпечує основні умови їх цілісності, особливо через те, що основою їх державної території є ареал розселення української етнічної нації.

За своїм визначенням нація характеризується високим рівнем самосвідомості, поширенням і загальним визнанням етноніму, міжрегіональною консолідацією, наявністю літературної мови, історичних і політичних традицій. Соціально-політичні взаємозалежності та процеси, територіальна консолідація та ментальна ідентифікація етнічної території забезпечують формування нової якості етнонаціональних спільнот, які поступово переходять у соціотериторіальні утворення, що по-новому використовують базову етнокультурну основу. Суттєві відмінності між ними, залежно від історико-культурного типу регіону, підкреслюють своєрідність кожного конкретного прикладу чи моменту етнонаціонального розвитку, і відображенням цієї унікальності є саме

сучасна етногеографія країни з характерними регіональними особливостями [2].

Коло аспектів предмета етногеографічної регіоналізації дуже широке і включає:

1) історико-етнографічну проблематику (історичні зміни етнологічного складу населення регіонів, етнічних територій і етнічних кордонів протягом історичних періодів, роль природно-просторових особливостей в історико-етнографічних процесах);

2) етнодемографічні проблеми (динаміка чисельності та кількісного співвідношення різних етнологічних спільнот і груп за країнами та регіонами, природний рух населення, його статевовікова структура в етнологічному вимірі, міграція та поява етнологічної діаспори);

3) питання розселення етнологічних спільнот і груп (етнічні території, райони розселення етнологічних меншин, етнічно змішані території, етноконтактні зони, форми розселення та форми розселення);

4) соціально-етногеографічні питання (структура етнологічних спільнот, країн і регіонів за мовами, рівнем освіти та доходів, зайнятістю, етнографічними та релігійно-конфесійними відмінностями);

5) політико-етногеографічна проблематика (сукупність співвідношень між етногеографічним фактором і державно-політичною сферою) [1].

Актуальним є дослідження етногеографічних основ цілісності української етнічної нації з урахуванням демографічних втрат попередніх історичних періодів, значного ступеня акультурації та асиміляції великих територіально-соціальних груп, відмінностей у їх самосвідомості.

Окрему проблему становить дослідження етногеографічних засад збереження культурної самобутності українців за кордоном. Поширення регіональних етнографічних особливостей (діалектичного, традиційного природокористування тощо) необхідно аналізувати в контексті модернізаційних перспектив розвитку української нації. Рефлексія

динаміки географічних змін розселення етнонаціональних меншин є актуальною як для забезпечення передумов культурного розвитку їхньої ідентичності, так і для процесів консолідації населення в цілому на засадах державного патріотизму та формування політичної нації [3].

В умовах ускладнення різних аспектів етнонаціональних відносин в окремих регіонах України, посилення глобальних викликів, політичних потрясінь, наслідків воєнної агресії Росії в Україні, конструктивна роль етногеографії набуває все більшого значення. У зв'язку з цим стає відчутною необхідність створення такої моделі культурного розвитку України, яка б забезпечувала культурну самобутність і цілісність держави та процеси культурної консолідації в рамках української етнічної нації та її відносин з етнонаціональними меншинами.

Саме ефективна етногеографічна політика в Україні, яка використовувала б комплексний просторовий аналіз, має великі можливості для створення інформаційної основи для культурного відродження нашої держави, сприятиме формування політичної нації та інтеграції українського суспільства на національно-державних засадах.

Культурне обличчя, географічні та соціальні параметри етнонаціональної спільноти у взаємодії з іншими групами формують унікальне етнонаціональне розмаїття різних регіонів та їх характерні подібності. У поєднанні з історичними та генетичними характеристиками основними географічними вимірами етнонаціональної сфери є демотериторіальний та структурно-територіальний, враховуючи важливість структурної організації та демографічних параметрів.

На регіональний розвиток країни істотно впливають суспільно-географічні фактори. Найважливішими з них є: природні ресурси, демографічний, науковий та інтелектуальний потенціал, спеціалізація та територіальна структура господарства, розселення населення та ступінь урбанізації території, географічне та геополітичне положення регіонів та їх інфраструктурне забезпечення [4].

Виникає багато занепокоєнь щодо того, чи потрібна Україні регіоналізація, а також щодо ризиків, пов'язаних із визнанням і забезпеченням певної автономії для регіонів [5].

У зв'язку з вище наведеним стає відчутною необхідність створення такої моделі культурного розвитку України, яка б забезпечувала культурну самобутність і цілісність держави та процеси культурної консолідації в рамках української етнічної нації та її відносин з етнонаціональними меншинами. І саме етногеографія України, яка використовує комплексний просторовий аналіз, дає великі можливості для інформації про раціональні основи нового культурного піднесення в Україні, формування політичної нації та інтеграцію українського суспільства на основі нації-держави.

Список використаних джерел:

1. Кучабський О. Г. Макрорегіональний рівень у системі територіального управління України / О. Г. Кучабський // Теорія та практика державного управління. - 2009. - Вип. 2. - С. 107-115.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Trdu_2009_2_18
2. Дністрянський М.С. Етнографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/Dnistryanskuj1.pdf>
3. Заставецька Л. Основні риси трансформації районних систем розселення в сучасних умовах / Л. Заставецька // Часопис соціально-економічної географії. - Харків. - 2013. - Вип. 14. - С. 46-50.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Chseg_2013_14_9

4. Яворська В., Коломієць К. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПОСТУЛАТИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ. Часопис соціально-економічної географії, 2016, 20, 1. file:///C:/Users/user/Downloads/6128-Article%20Text-12565-2-10-20190531.pdf. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-20-01

5. Мирна Н. Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах / Н. В. Мирна. // Державне будівництво. - 2013. - № 1 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/2013-1/doc/5/05.pdf>

УДК 94 (450)

Анна РОМАНЮК,

бакалавр IV курсу спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03 Історія, Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Черемісін О., д.іст.н., професор

МИСТЕЦТВО ІТАЛІЙСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ

Анотація. У статті розглядається проблематика викладання всесвітньої історії у загальній середній школі на прикладі теми «Мистецтво Італійського Відродження. Методологічною основою дослідження стали наступні методи – аналіз і синтез, історико-системний і семіотичний.

Ключові слова: Італійське Відродження, шкільна програма, мистецтво.

Україна – це держава з європейськими цінностями, тому й не дивно, що сучасна українська шкільна програма спрямована на формування повноцінного громадянського суспільства. На уроках всесвітньої історії та історії України вчителі розповідають як відбувався процес побудови європейської цивілізації, а також порівнюють історичний досвід